

Sygn. akt II Ca 689/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Barbara Puchalska
Sędziowie:	SSO Elżbieta Siergiej SSR del. Bożena Sztomber (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Zofia Szczęsnowicz

po rozpoznaniu w dniu 26 września 2013 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa Ł. S.

przeciwko D. P.

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 23 maja 2013 r. sygn. akt V RC 186/13

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Powód Ł. S. wniósł o obniżenie alimentów zasądzonych na rzecz małoletniej D. P. z kwoty po 320 złotych miesięcznie do kwoty po 50 złotych miesięcznie.

Ustawowa przedstawicielka małoletniej pozwanej - P. P. wniosła o oddalenie powództwa w całości.

Wyrokiem z dnia 23 maja 2013 roku Sąd Rejonowy w Białymstoku w punkcie I oddalił powództwo oraz w punkcie II odstąpił od obciążania powoda kosztami sądowymi.

Sąd Rejonowy ustalił, że małoletnia D. P. pochodzi ze związku powoda Ł. S. oraz ustawowej przedstawicielki P. P.. Wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 21 czerwca 2006 roku w sprawie V RC 243/06 ustalono alimenty od Ł. S. na rzecz D. K. (obecnie P.) na kwotę po 320 zł miesięcznie. Sytuacja życiowa powoda nie była wówczas dostatecznie znana. Z wyjaśnień

ustawowej przedstawicielki wynikało, że Ł. S. nie miał zawodu, w dacie orzekania o obowiązku alimentacyjnym nie pracował, nadużywał alkoholu. Był kawalerem, oprócz małoletniej D. nie posiadał innych dzieci. Małoletnia D. P. (wówczas K.) miała 3 lata. Była zdrowym dzieckiem. Ustawowa przedstawicielka oceniała jej miesięczny koszt utrzymania na kwotę ponad 350 złotych. P. P. (wówczas K.) miała 24 lata, wykształcenie średnie ogólnokształcące. Nie pracowała, była zarejestrowana jako osoba bezrobotna. Utrzymywała się z zaliczek alimentacyjnych w wysokości 250 zł, zasiłku rodzinnego 43 zł oraz pomocy społecznej - zasiłków celowych.

Obecnie Ł. S. ma 30 lat, wykształcenie podstawowe. Z dniem 22 maja 2013 roku został uznany za osobę bezrobotną, bez prawa do zasiłku. Zamierza przystąpić do egzaminu czeladniczego, jako blacharz pojazdów samochodowych. Egzamin kosztuje 650 zł. Dysponuje orzeczeniem Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w B. z dnia 15 kwietnia 2013 roku, mocą którego został zaliczony do osób niepełnosprawnych w lekkim stopniu do dnia 30 kwietnia 2015 roku. Nie stwierdzono przeciwwskazań do wykonywania pracy. Powód uczestniczył w okresie od 27 września 2012 roku do dnia 14 maja 2013 roku w projekcie „Czas na aktywność”, w związku z czym pobierał stypendium w kwocie 1.440 zł miesięcznie. Ł. S. jest kawalerem. Poza małoletnią D. ma na utrzymaniu syna Ł. S., urodzonego (...), którego sam wychowuje. Matka małoletniego dziecka E. Z. nie łoży na utrzymanie syna. Powód nie występował przeciwko niej z pozwem o zasądzenie alimentów. Małoletni Ł. S. jest zdrowy. Powód pobiera zasiłek rodzinny na syna w kwocie 77 zł. Mieszka z synem w mieszkaniu komunalnym, czynsz wynosi około 560 zł, opłata za gaz 50 zł co dwa miesiące, za prąd 250 zł co pięć miesięcy. Powód posiada zaległości w opłacie czynszu na kwotę około 62.560 zł. Ma orzeczoną eksmisję z lokalu wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 4 marca 2004 roku, w sprawie I C 163/04. Zalega z opłatą za telefon komórkowy i telewizję na kwotę 120 zł. Nie posiada majątku. Korzysta z pomocy (...), pobierając zasiłki celowe i okresowe.

Sąd Rejonowy ustalił, że małoletnia D. P. ma 10 lat. Jest uczennicą III klasy szkoły podstawowej. Jej stan zdrowia matka oceniła jako dobry. Małoletnia ma jedynie problemy ze wzrokiem, nosi okulary, które kosztowały 400 zł. Ustawowa przedstawicielka oceniła jej miesięczny koszt utrzymania na kwotę 600-700 złotych. Na tę kwotę składają się wydatki na: żywność 300 zł, wyprawkę do szkoły 1.000 zł rocznie, ubrania, przybory higieniczne.

Ustawowa przedstawicielka P. P. ma obecnie 32 lata, wykształcenie średnie. Zawarła związek małżeński, z którego ma dwie córki: E. lat 6 i J. lat 4. E. uczęszcza bezpłatnie do „0”, zaś J. nieodpłatnie do przedszkola samorządowego. Ustawowa przedstawicielka pozostaje na utrzymaniu męża, otrzymuje zasiłek rodzinny na małoletnią D. w wysokości 106 zł. Nie pracuje, zajmuje się domem i dziećmi. Ostatni raz pracowała będąc w ciąży w 2009 roku. Mąż ustawowej przedstawicielki pracuje na „czarno” na budowie i w sezonie zarabia około 3.000 zł miesięcznie. P. P. mieszka z małoletnimi córkami, mężem i teściem w jego domu. Małżonkowie partycypują w kosztach utrzymania domu. Spłacają cztery kredyty, zaś łącznie raty kredytów wynoszą 620 zł miesięcznie. P. P. nie posiada majątku.

W ocenie Sądu I instancji okoliczności niniejszej sprawy nie pozwalają na przyjęcie, by nastąpiła „zmiana stosunków” w rozumieniu art. 138 kro. Od daty wydania wyroku ustalającego wysokość alimentów minęło prawie 7 lat i w życiu małoletniej, jak też jej rodziców, nastąpiły pewne zmiany, jednakże nie uzasadniają one zmiany orzeczenia dotyczącego wysokości obowiązku alimentacyjnego w kierunku jego obniżenia. Sąd Rejonowy wskazał, że w czasie 7 lat z pewnością nie zmniejszyły się także potrzeby małoletniej.

Sąd I instancji uznał, że powód nie udowodnił, by jego możliwości majątkowe i zarobkowe uległy istotnemu pogorszeniu czy pomniejszeniu od daty ostatniego orzekania w sprawie. Orzeczenie o eksmisji pochodzi z 2004 roku, tym samym okoliczność, że powód zalega ze spłatą czynszu nie jest nową i nie ma wpływu na rozstrzygnięcie. Długi powoda nie mają żadnego znaczenia w sprawie o obniżenie alimentów. W pierwszej kolejności powód zobowiązany jest bowiem do partycypowania w kosztach utrzymania swoich dzieci, niezdolnych jeszcze do samodzielnego utrzymania się. Fakt, że powód ma swoim utrzymaniu jeszcze jedno dziecko nie stanowi okoliczności uzasadniającej zmniejszenie obowiązku alimentacyjnego na rzecz małoletniej D.. Sąd Rejonowy zwrócił uwagę na to, że przedstawicielka ustawowa

małoletniej pozwanej posiada na utrzymaniu łącznie troje dzieci. Powód winien wystąpić o alimenty od matki dziecka na rzecz syna, którego sam wychowuje. Ł. S. jest bezrobotny, utrzymuje się ze stypendium i zasiłków z pomocy społecznej. Sąd I instancji podkreślił, że możliwości zarobkowe osoby zobowiązanej do świadczenia alimentacyjnego nie mogą być utożsamiane z faktycznie osiąganymi zarobkami. Powód nie przedstawił żadnego logicznego i przekonującego argumentu, który usprawiedliwiłby pozostawanie przez niego bez pracy zarobkowej. Sam wskazał, że jest osobą zdrową i wyleczył się z wcześniejszej choroby. Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności nie wskazuje przeciwwskazań do wykonywania pracy. Ł. S. nie wykorzystuje więc swoich możliwości zarobkowych. Dodatkowo powód nie interesuje się córką, nie utrzymuje z nią żadnych kontaktów. Cały ciężar wychowania i utrzymania D. spoczywa na matce małoletniej. Jedynym wkładem finansowym powoda w utrzymanie córki są ustalone przez Sąd alimenty. Od daty ostatniego orzekania w sprawie o alimenty zmieniły się wydatki związane z utrzymaniem małoletniej pozwanej. Obecnie uczęszcza ona do szkoły, co wiąże się z dodatkowymi kosztami. Zdaniem Sądu I instancji miesięczny koszt utrzymania małoletniej w zakresie podstawowych potrzeb takich jak wyżywienie, ubrania czy zakup materiałów niezbędnych do szkoły określony przez ustawową przedstawicielkę na kwotę 600 zł jest adekwatny do potrzeb i możliwości majątkowych zobowiązanych do alimentacji. Argument podnoszony przez powoda, że nie jest w stanie płacić alimentów ustalonych przez Sąd 7 lat temu nie może stanowić podstawy do obniżenia alimentów z uwagi na treść art. 138 kro. Kwota ustalonych alimentów w żadnym razie nie może być uznana za wygórowaną.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wskazał art. 138 kro i art. 135 § 1 kro. O kosztach orzekł na mocy art.102 kpc, odstępując od obciążania powoda kosztami sądowymi.

Apelację od tego wyroku wniósł powód. Zaskarżył wyrok w całości, zarzucając mu błąd w ustaleniach faktycznych przez błędne przyjęcie, że jest w stanie sprostać finansowo opłacaniu alimentów w kwocie 320 zł miesięcznie, podczas gdy jego sytuacja finansowa jest na tyle trudna, że alimenty w tej wysokości przekraczają jego zdolności zarobkowe.

Wskazując na powyższe wniósł:

- o zmianę zaskarżonego postanowienia przez ustalenie renty alimentacyjnej w kwocie 120 zł miesięcznie, ewentualnie

- o ponowne rozpatrzenie jego sytuacji i zdolności do podjęcia zatrudnienia.

SĄD OKRĘGOWY USTALIŁ I ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i wszechstronnie rozważył zgromadzony materiał dowodowy. Dokonał właściwej oceny prawnej powództwa w świetle art. 135 § 1 kro oraz art. 138 kro i trafnie uznał, że od daty poprzedniego orzekania o wysokości alimentów nie nastąpiła zmiana stosunków w rozumieniu art. 138 kro. Sąd I instancji należycie, z zachowaniem zasad doświadczenia życiowego, ocenił możliwości zarobkowe i majątkowe rodziców małoletniej D., jak też jej usprawiedliwione potrzeby i prawidłowo uznał, że nie zachodzą podstawy do obniżenia ustalonego zakresu obowiązku alimentacyjnego Ł. S. wobec córki. Wbrew zarzutowi skarżącego Sąd Rejonowy nie dopuścił się błędu w ustaleniach faktycznych w zakresie możliwości zarobkowych i majątkowych powoda, przy uwzględnieniu jego sytuacji zdrowotnej i finansowej.

Podkreślenia wymaga, że przewidziany w art. 133 § 1 kro obowiązek alimentacyjny rodziców wobec dziecka, które nie jest w stanie utrzymać się samodzielnie, stanowi uszczegółowienie wynikającego z art. 96 kro ogólnego obowiązku wychowania dziecka oraz troski o jego fizyczny i duchowy rozwój. Fundamentalną zasadą jest, że oboje rodzice - w zależności od swych możliwości - są zobowiązani zapewnić dziecku środki do zaspokojenia jego potrzeb fizycznych,

duchowych, a także środki wychowania. Za Sądem Rejonowym wskazać należy, że przepis art. 135 § 1 kro uzależnia zakres świadczeń alimentacyjnych z jednej strony od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, z drugiej od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego do alimentacji. Określenie wysokości alimentów powinno stanowić zatem wypadkową majątkowych i zarobkowych możliwości rodziców oraz usprawiedliwionych potrzeb dziecka, przy uwzględnieniu osobistych starań rodziców o jego utrzymanie i wychowanie. Stwierdzić przy tym należy, że przez pojęcie „możliwości zarobkowe i majątkowe” rozumieć należy nie tylko zarobki i dochody rzeczywiście uzyskiwane, lecz te zarobki i te dochody, które osoba zobowiązana może i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności, stosownie do swych sił umysłowych i fizycznych. Wymiar świadczeń alimentacyjnych w obowiązującym porządku prawnym wyznacza zasada równej stopy życiowej dzieci z rodzicami, którzy obowiązani są podzielić się z dziećmi choćby ograniczonymi dochodami i zapewnić im jak najlepsze warunki materialne, przy czym nawet szczupłość posiadanych środków nie zwalnia rodziców z obowiązku alimentacyjnego (uchwała pełnego składu Izby Cywilnej SN z dnia 9 czerwca 1976 r., III CZP 46/75, OSNCP z 1976 r., z. 9, poz. 184; wyrok SN z dnia 6 stycznia 2000 r., I CKN 1077/99, LEX nr 51637).

Żądanie powoda obniżenia alimentów na rzecz córki wymagało oceny, czy i jakie zmiany zaistniały w okresie od poprzedniego ustalenia ich wysokości w czerwcu 2006 roku. Przepis art. 138 kro daje bowiem stronom - w razie zmiany stosunków - możliwość ubiegania się o zmianę dotychczasowego rozstrzygnięcia co do obowiązku alimentacyjnego. Przez zmianę stosunków rozumieć należy wszelkie zmiany w statusie ekonomicznym strony uprawnionej lub zobowiązanej, powodujące zmianę (zwiększenie, bądź zmniejszenie) zakresu usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego lub też zmianę (zwiększenie, czy też zmniejszenie) zakresu możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego.

Sąd Rejonowy trafnie przyjął, iż Ł. S. nie wykazał, że zaistniały podstawy do uwzględnienia powództwa. Powód nie udowodnił, by jego możliwości majątkowe i zarobkowe uległy istotnemu pogorszeniu od daty ostatniego orzekania w przedmiocie alimentów. Wbrew twierdzeniom powoda zawartym w apelacji, iż jest osobą niepełnosprawną, całkowicie niezdolną do podjęcia jakiegokolwiek zatrudnienia, zauważyć należy, że jak wynika z orzeczenia Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w B. z dnia 15 kwietnia 2013 roku, wydanego na okres do dnia 30 kwietnia 2015 roku, powód został zaliczony do lekkiego stopnia niepełnosprawności, datującego się od czerwca 2003 roku. W uzasadnieniu orzeczenia wskazano na pewne ograniczenia w wykonywaniu przez niego pracy zarobkowej, natomiast nie stwierdzono przeciwskazań do zatrudnienia. Powód nie jest zatem osobą niezdolną do podjęcia jakiegokolwiek zatrudnienia, przeciwnie może być zatrudniony „na otwartym rynku pracy” (orzeczenie – k.23). Dodatkowo okoliczność, iż niepełnosprawność powoda datuje się od czerwca 2003 roku, a zatem istniała w dacie poprzedniego wyrokowania – 21 czerwca 2006 roku w sprawie o sygn. akt V RC 243/06, nie była okolicznością nową i nie mogła świadczyć o zmianie stosunków, o której mowa w art. 138 kro. Sąd Rejonowy słusznie też zwrócił uwagę na wyjaśnienia powoda, że postrzega siebie obecnie jako osobę zdrową: „Nie ponoszę kosztów leczenia, jestem już osoba zdrową, wyleczyłem się z choroby [...]” (k.25). Na pełną aprobatę zasługuje stanowisko Sądu I instancji, iż orzeczenie o eksmisji powoda z zajmowanego lokalu mieszkalnego w B. przy ul. (...) pochodzi z 2004 roku (wyrok z dnia 4 marca 2004 roku, sygn. akt I C 163/04), tym samym okoliczność, że powód ma orzeczoną eksmisję i zadłużenie czynszowe nie była w sprawie okolicznością nową i nie miała wpływu na rozstrzygnięcie. Jediną zmianą po stronie powoda, która wymagała rozważenia było to, iż na jego utrzymaniu pozostaje jeszcze jedno dziecko - syn Ł. S., urodzony dnia (...), którego powód sam wychowuje. Sąd Rejonowy rozważył to i słusznie uznał, że w kosztach utrzymania małoletniego Ł. powinna również partycypować matka dziecka, od której powód może dochodzić alimentów na rzecz syna. W okolicznościach sprawy posiadanie przez powoda małoletniego syna nie uzasadniało

zatem zmniejszenia obowiązku alimentacyjnego na rzecz małoletniej D., tym bardziej, że ustawowa przedstawicielka pozwanej – P. P. ma obecnie na utrzymaniu łącznie troje dzieci, ponadto na niej spoczywa cały ciężar wychowania D. (art. 135 § 2 kro). W tej sytuacji powód nie wykazał, aby istniejące obiektywnie, przy braku przeciwwskazań do podjęcia zatrudnienia, jego możliwości zarobkowe i majątkowe uległy na tyle pogorszeniu w stosunku do stanu z czerwca 2006 roku, aby mogło nastąpić obniżenie wysokości alimentów ustalonych w sprawie o sygn. akt V RC 243/06.

Sąd Rejonowy w sposób wszechstronny i rzetelny zbadał wszystkie aspekty sprawy. Na aprobatę zasługuje ocena Sądu I instancji, iż od daty ostatniego orzekania w sprawie o podwyższenie alimentów zmieniły się wydatki związane z utrzymaniem małoletniej pozwanej. Jest ona na innym etapie rozwoju - uprzednio miała 3 lata, obecnie zaś 10 lat i uczęszcza do szkoły, co wiąże się z dodatkowymi kosztami. Określony przez ustawową przedstawicielkę na kwotę 600 zł miesięczny koszt utrzymania małoletniej D. w zakresie jej podstawowych potrzeb, takich jak wyżywienie, ubrania, podręczniki i pomoce szkolne trafnie został uznany za adekwatny do potrzeb uprawnionej oraz możliwości majątkowych i zarobkowych zobowiązanych do alimentacji rodziców.

Sąd Okręgowy oddalił zgłoszony przez skarżącego w postępowaniu odwoławczym wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego lekarza sądowego na okoliczność niezdolności powoda do pracy, uznając dowód ten za zbędny w świetle przedłożonego przez Ł. S. orzeczenia o stopniu niepełnosprawności z dnia 15 kwietnia 2013 roku ze wskazaniem, iż może on podjąć zatrudnienie na otwartym rynku pracy (00.14.08).

Z tych względów apelacja jako pozbawiona uzasadnionych podstaw podlegała oddaleniu na mocy art. 385 kpc.